

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **Bariéry z. s.**, se sídlem Novákových 1359/19, Praha 8, zastoupený JUDr. Vladimírem Janoškem, advokátem se sídlem V Jámě 699/1, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2020, č. j. 10 Ad 21/2017 - 57,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 4 114 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce JUDr. Vladimíra Janoška, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce podal u Úřadu práce ČR – krajské pobočky pro hlavní město Prahu (dále též „úřad práce“) žádost o příspěvek za 3. čtvrtletí roku 2015 na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), pro svého zaměstnance MUDr. J. Č. Úřad práce výrokem II. rozhodnutí ze dne 30. 1. 2017, č. j. ABA-T-1123/2015 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“) žalobci příspěvek nepřiznal. Žalobce se proti prvostupňovému rozhodnutí odvolal. Toto odvolání žalovaný rozhodnutím ze dne 14. 7. 2017, č. j. MPSV-2017/66054-421/1, zamítl a výrok II. prvostupňového rozhodnutí potvrdil.

[2] Správní orgány odůvodnily neposkytnutí příspěvku tím, že pracovní smlouva, v níž na straně jedné vystupuje MUDr. J. Č. jako zaměstnanec a na straně druhé MUDr. J. Č. jako předseda žalobce (zaměstnavatele), je absolutně neplatná, neboť z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že pracovní smlouvu nemůže uzavřít jedna osoba jednající za dvě strany, a to pro rozdílnost zájmů zaměstnance a zaměstnavatele při právním úkonu, který směřuje ke vzniku pracovního poměru. Nic na tom nemění, že pracovní smlouvu za zaměstnavatele podepsal pan M., který byl k tomuto jednání zmocněn plnou mocí podepsanou předsedou žalobce MUDr. Č.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu k Městskému soudu v Praze (dále jen „*městský soud*“), který rozsudkem ze dne 17. 3. 2020, č. j. 10 Ad 21/2017 - 57, rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[4] Městský soud nejprve konstatoval, že podstatou sporu mezi účastníky je především posouzení otázky platnosti pracovní smlouvy, respektive otázky, zda správní orgány postupovaly v souladu se zákonem, pokud žalobci výplatu příspěvku odepřely s poukazem na to, že pracovní smlouva je absolutně neplatná. Dále uvedl, že výše vymezeným předmětem sporu na shodném skutkovém a právním půdorysu ve věci mezi týmiž účastníky se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 20. 2. 2020, č. j. 1 Ads 97/2019 - 50; závěry tohoto rozsudku městský soud aplikoval také v nyní projednávané věci, neboť se s nimi ztotožnil. V tomto rozhodnutí Nejvyšší správní soud posuzoval obdobný spor mezi účastníky týkající se nároku na příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě za období 1. čtvrtletí roku 2015, jenž byl žalobci správními orgány v určitém rozsahu odepřen s poukazem na závěr o absolutní neplatnosti pracovní smlouvy (tedy se stejným odůvodněním jako v nyní řešeném případě). Nejvyšší správní soud ve vztahu ke sporné právní otázce uvedl, že žalovaný postupoval v rozporu se zákonem, pokud své závěry postavil pouze na nesprávně interpretované judikatuře Nejvyššího soudu týkající se „automatické“ neplatnosti pracovních smluv uzavíraných mezi členem statutárního orgánu jako zaměstnancem a právnickou osobou, za kterou jedná též člen statutárního orgánu, jako zaměstnavatelem.

[5] Městský soud dále poukázal na to, že Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 1 Ads 97/2019 - 50 zdůraznil, že § 437 odst. 2 občanského zákoníku konstruuje vyvrátitelnou právní domněnku, že rozpor v zájmech zástupce a zastoupeného je dán tehdy, jedná-li zástupce ve vlastní záležitosti, přičemž z tohoto ustanovení vyplývá, že střet zájmů nenastupuje automaticky. Střet zájmů je zde předpokládán jako vyvrátitelná domněnka, což znamená, že je možné předložit důkazní prostředky k prokázání opaku. Uplatní se tak závěry Ústavního soudu vyslovené v nálezu ze dne 21. 8. 2018, sp. zn. III. ÚS 669/17, o nutnosti zkoumat střet zájmů na základě skutkových okolností případu, například okolností uzavírání smlouvy, typu činnosti, která má být pro právnickou osobu zaměstnancem vykonávána, atd. Odpovědnost za prokázání, že střet zájmů ve věci nenastal, přitom leží na žalobci.

[6] Shora popsané závěry městský soud aplikoval v nyní projednávané věci. Konstatoval, že závěr žalovaného o (absolutní) neplatnosti pracovní smlouvy je předčasný. Zavázal tudíž žalovaného, aby se v dalším řízení zabýval otázkou, zda při udělení plné

pokračování

moci J. M. za žalobce MUDr. Č. a následném uzavření pracovní smlouvy jednal MUDr. J. Č. ve střetu zájmů, resp. slovy občanského zákoníku „*ve vlastní záležitosti*“ se žalobcem jakožto zastoupeným. Jedná se totiž o předběžnou otázku pro posouzení nároku žalobce na příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě. Povinností žalovaného bude vycházet ze všech skutečností, které v průběhu řízení vyšly najevo, kupříkladu blízké časové i věcné souvislosti mezi udělením plné moci a uzavřením pracovní smlouvy, a dát žalobci možnost tvrdit a prokázat, že střet zájmů ve věci nenastal. Městský soud uzavřel, že povaha shledané nezákonnosti postupu žalovaného vylučuje, aby se mohl podrobněji vypořádat s dalšími žalobními námitkami, především pak s otázkami týkajícími se žalovaným (jakkoli toliko *obiter dictum*) prezentované problematiky zneužití práva žalobcem.

[7] Proti rozsudku městského soudu podal žalovaný (dále jen „*stěžovatel*“) kasační stížnost z důvodů, které podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) soudního řádu správního (dále jen „*s. ř. s.*“).

[8] Stěžovatel v první řadě namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, kterou spatřuje v tom, že se městský soud nevypořádal s úvahou stěžovatele ohledně zneužití práva žalobcem s odůvodněním, že posouzení této otázky je předčasné, neboť stěžovatel je nejprve povinen postavit najisto otázku střetu zájmů žalobce a MUDr. Č. a neplatnost pracovní smlouvy. S tímto argumentem městského soudu však nesouhlasí, neboť samotná úvaha stěžovatele ohledně zneužití práva dostatečně odůvodňuje výrok jeho rozhodnutí. Dále městský soud opomněl, že pro závěr o nepřiznání příspěvku není klíčová neplatnost smluvního ujednání, ale to, zda povaha smluvního vztahu umožňuje nahlížet na něj jako na vztah pracovněprávní. V této souvislosti odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2019, č. j. 7 Ads 45/2018 - 27, a cituje ze svého rozhodnutí, podle něhož znak nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance nemohl být naplněn, neboť role zaměstnance a zaměstnavatele byla „*reálně spojena v jedné osobě*“.

[9] Dále městský soud věc nesprávně posoudil, jelikož nezohlednil, že vztah mezi žalobcem a MUDr. J. Č. nebyl tzv. základním pracovněprávním vztahem. Zákon o zaměstnanosti podmiňuje přiznání příspěvku existencí pracovněprávního vztahu, nikoliv právním vztahem, který sice vzniknul na základě smlouvy nazvané jako pracovní, avšak jehož předmětem není výkon závislé práce z důvodu absence znaku v podobě nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance. Podle názoru stěžovatele je výklad městského soudu nesprávný a odporuje judikatuře, zejména rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 31 Cdo 4831/2017, a již zmíněnému rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Ads 45/2018 - 27. Stěžovatel tedy setrvává na závěru, že se žalobce dopustil zneužití práva.

[10] Žalobce se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožňuje s napadeným rozsudkem a tvrdí, že postup městského soudu odpovídá právní úpravě a judikatuře. Podle žalobce měl stěžovatel zjistit konkrétní okolnosti stran pracovního poměru MUDr. J. Č. a na ty aplikovat východiska relevantní judikatury (zejména pak rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2019, č. j. 10 Ads 284/2017 - 42, a ze dne 19. 11. 2019, č. j. 10 Ads 321/2018 - 38). Zdůrazňuje, že MUDr. J. Č. je osobou se zdravotním

postižením a má kvalifikaci týkající se práce redaktora, přičemž neexistuje žádný racionální důvod, aby i člen statutárního orgánu nemohl uzavřít pracovní smlouvu (mimo rámec obchodního vedení) s právnickou osobou, jejímž je statutárním orgánem. Nakonec dodává, že pracovní podmínky MUDr. J. Č. nebyly jiné než jiných zaměstnanců, čímž se stěžovatel nezabýval.

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a za stěžovatele v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. jedná pověřený zaměstnanec s vysokoškolským právnickým vzděláním. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Nejvyšší správní soud nejprve přistoupil k posouzení námitky nepřezkoumatelnosti rozsudku městského soudu. Případnou nepřezkoumatelností rozsudku je totiž povinen se podle § 109 odst. 4 s. ř. s. zabývat z úřední povinnosti, a to i bez námitky stěžovatele. Vlastní přezkum rozsudku je pak možný pouze za předpokladu, že splňuje kritéria přezkoumatelnosti, tedy že je srozumitelný a vychází z důvodů, z nichž je zřejmé, proč městský soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku jeho rozhodnutí. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje.

[14] Městský soud v rozsudku řádně a srozumitelně vyložil důvody svého rozhodnutí. Vysvětlil také, proč v situaci, v níž není postaveno najisto, zda jednal MUDr. J. Č. ve střetu zájmů, respektive slovy občanského zákoníku „*ve vlastní záležitosti*“ se žalobcem jakožto zastoupeným, se nelze zabývat otázkou zneužití práva žalobcem. Z rozsudku je tedy seznatelné, jakými úvahami se městský soud řídil. Nepřezkoumatelnost nezpůsobuje ani to, že se městský soud nevyjádřil k otázce zneužití práva, kterou předestřel stěžovatel. Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že nebylo povinností soudu reagovat vyčerpávajícím způsobem na všechny argumenty **žalovaného**; jeho povinností totiž bylo především vyčerpání žalobní body, tedy řádně reagovat na argumentaci **žalobce**. Navíc i sám stěžovatel v kasační stížnosti připustil, že městský soud odůvodnil, proč se touto argumentací blíže nezabýval, čímž vysvětlil, proč považuje právní závěry stěžovatele za předčasné. Takový postup městského soudu svědčí o přezkoumatelnosti napadeného rozsudku (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94; dostupný na <https://nalus.usoud.cz>). Ani nesouhlas stěžovatele s odůvodněním a závěry napadeného rozsudku nezpůsobuje jeho nepřezkoumatelnost (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013 - 30, ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010 - 163; všechna judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz).

[15] Co se týče vlastního právního posouzení věci, stěžovatel tvrdí, že městský soud měl zohlednit, že výrok jeho rozhodnutí ohledně nepřiznání příspěvku žalobci ob stojí i jen na základě argumentu ohledně zneužití práva žalobcem a že znak nadřazenosti zaměstnavatele a podřazenosti zaměstnance nemohl být naplněn, neboť role zaměstnance

pokračování

a zaměstnavatele byla „*reálně spojena v jedné osobě*“. Dále městský soud podle stěžovatele chybně uvedl, že „*odepření*“ příspěvku žalobci nelze opřít toliko o neplatnost smluvního ujednání, což ostatně vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Ads 45/2018 - 27.

[16] Nejvyšší správní soud k tomu ve shodě s městským soudem uvádí, že posouzení argumentu stěžovatele ohledně zneužití práva a absence znaku nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnavatele by bylo v řízení o žalobě předčasné, jelikož je nejprve třeba, aby stěžovatel ve správním řízení dostatečně zjistil skutkové okolnosti tak, aby byla zcela zřejmá konkrétní povaha právního vztahu mezi žalobcem a MUDr. J. Č. Bez zohlednění konkrétní povahy tohoto vztahu nelze ověřit, zda jsou závěry stěžovatele zákonné. Pro úplnost lze dodat, že jistě mohou existovat případy, kdy jediným cílem uzavření pracovní smlouvy může být „*vylákání*“ příspěvku poskytovaného státem. Má-li však správní orgán podezření, že se o takový případ jedná, musí tímto směrem vést dokazování (srov. již zmiňované rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Ads 97/2019 - 50 nebo č. j. 10 Ads 321/2018 - 38). To se ovšem v projednávané věci nestalo. Stěžovatel nezjistil skutkový stav věci dostatečně tak, aby bylo možné řádně hodnotit, zda došlo k obcházení zákona, zneužití práva, či k faktickému střetu zájmů zaměstnance a zaměstnavatele.

[17] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Ads 45/2018 - 27 (a obdobně i rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 4831/2017), jehož závěrů se stěžovatel dovolává, není na nyní projednávaný případ přílehlavý. Týkal se totiž pracovní smlouvy, která měla jako druh práce vymezeno obchodní vedení společnosti, jejímž byl „*zaměstnanec*“ jediným jednatelem. Nejvyšší správní soud tehdy konstatoval, že obchodní vedení společnosti, vymezené v pracovní smlouvě jako pozice „*oblastní vedoucí prodeje a výroby*“, respektive ve znění dodatku jako „*vedoucí prodeje a výroby*“, včetně personálních kompetencí (oprávnění provádět pracovní pohovory s uchazeči o zaměstnání včetně přijímání nových zaměstnanců či rozvázání stávajících pracovních poměrů), vylučuje, že by mohlo jít o výkon závislé práce. Taková situace ovšem v nyní projednávané věci nenastala. Zde byla pracovní smlouva uzavřena mezi žalobcem jako zaměstnavatelem na straně jedné (jejímž statutárním orgánem byl MUDr. J. Č.) a MUDr. Č. na straně druhé v pozici zaměstnance, přičemž druhem práce byl výkon jiných činností, než je samotná funkce jednatele (tj. práce odborného redaktora).

[18] Městský soud tedy nepochybil, pokud pro absenci řádného zjištění skutkového stavu a posouzení povahy právního vztahu mezi žalobcem a MUDr. J. Č. zrušil rozhodnutí stěžovatele a věc mu vrátil k dalšímu řízení, ve kterém má toto pochybení napravit.

[19] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že napadený rozsudek není zatížen tvrzenými vadami, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[20] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, větu první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel (žalovaný) neměl ve věci úspěch,

a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalobce byl naopak v řízení plně úspěšný, a má tak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti proti stěžovateli. Náklady řízení spočívají v odměně advokáta, která zahrnuje odměnu za jeden úkon právní služby [podání vyjádření ke kasační stížnosti dle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif); dále jen „advokátní tarif“], tj. 3 100 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], a paušální částku ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), celkem tedy 3 400 Kč. Tuto částku je třeba navýšit o daň z přidané hodnoty ve výši 21 % (tj. o 714 Kč), kterou je zástupce povinen odvést, na konečných 4 114 Kč. Stěžovatel je povinen uhradit žalobci uvedenou částku ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce, advokáta JUDr. Vladimíra Janošky.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. ledna 2022

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu